

André Wesche

Vorige week donderdag (23 januari) overkwam mij een Halleluja-moment. Na negen grijze dagen, donker, veel regen en de zon onzichtbaar, liep ik om negen uur s'morgens met een blij gemoed in de zon over de Oudezijds Voorburgwal in het hart van Amsterdam naar het station. Heerlijk, de zon is terug, de bron van warmte en verlichting. Ik werd er innerlijk vrolijk van en al groetend naderde ik de Oude kerk die aan de overkant van de gracht stond. Vanuit het oosten viel het lage zonlicht met een gouden glans op de eeuwenoude kerk. Prachtig, wat mooi, halleluja! Dit wonder van schoonheid straalde zijn scheppers uit. Daar stond ze, wat een aanwezigheid, breed de stad omarmend en met haar verticale toren verwijzend naar de hoogte en de diepte van ons mensenbestaan. Dit huis, ooit toegewijd aan Nicolaas is ten diepste een gemeenschapshuis, waar hemel en aarde verbonden worden, waar het Godsgeheim en mensen elkaar ontmoeten, waar tot op vandaag het goede nieuws van de kritische profeet Jezus wordt rondverteld. Prachtig hoe ze daar staat in het volle zonlicht, één grote uitnodiging, maar helaas de deur was nog dicht.

Deze Oude kerk is de oudste kerk van de Amsterdam, die dit jaar haar 750 jarig bestaan viert. Zij heeft de hele geschiedenis van de stad meegemaakt. In een paar stappen wil ik er iets over vertellen. Het begon ongeveer rond 1200 met een klein kapelletje dat op deze plek werd gebouwd door de parochie Ouderkerk aan de Amstel. Waar de rivier de Amstel in de Zuiderzee aankwam was droog land ontstaan en daar gingen mensen wonen en werken. Daar aan wat nu de Warmoesstraat heet is het begonnen. In driehonderd jaar groeide de kapel uit tot de huidige grote kerk. Rond 1500 werd zij te klein en werd de Nieuwe kerk aan de Dam gebouwd. En toen maakte de stad zich vrij van de Spaanse overheersing en de Reformatie brak los. Een vernieuwingsbeweging die de ontstane heerszucht van de katholieke kerk wilde veranderen en de vrijheid en de genade weer centraal stelde. De nieuwe politieke regenten en de protestanten weten elkaar te vinden en de overgebleven katholieken overleven in hun schuilkerken. Dat zal ruim tweehonderd jaar voortduren en er ontstaat een bloeiende stad wier schepen de wereldzeëen bevaren, de koloniën veroveren en goed verdienen aan de slavenhandel. De Franse revolutie (1789) is opnieuw een begin van verandering en vernieuwing: vrijheid, gelijkheid en broeder- zusterschap. De democratie ontstaat. En nu? Na het herstel van de Tweede wereldoorlog ontstaat de consumptiemaatschappij. De economie en het maken van winst en succes worden hoofddoel, de nieuwe god. En dit gaat ten koste van de schepping, de aarde, het klimaat en de armen. Kort gezegd, de nadruk op materiële welvaart tast de aandacht voor het menselijke en aardse welzijn aan. En sinds 1960 lopen de kerken leeg en raakt het verhaal over die bijzondere God van Jacob en Jezus steeds meer zoek. Het kerkgebouw de Oude kerk staat er nog in volle glorie, maar het is een museum geworden waar moderne eigentijdse kunst is te bewonderen in een eeuwenoude lege religieuze ruimte. En waar, goddank, op zondagmorgen een kleine gemeente bijeen komt, zoals wij vandaag in deze mooie oude kerk. En dan is het kerkgebouw even een plek, een gebeuren, waar de hoogte en de diepte van het mensenleven wordt gevierd en bezongen en het verhaal over de bevrijdende God van Jacob en Jezus mag klinken. Zingend en biddend contact ontvangen met de levensbron, de liefdesbron, die we God noemen en die diep in ons hart, in onze ziel, woont en stroomt en die we mogen volgen en delen met elkaar en ons verandert in liefdevolle mensen.

En dan nu even stilstaan bij de psalm van vandaag, psalm 146. U weet inmiddels dat het psalmenboek het gebedenboek en de zangbundel is van het joodse en christelijke leven en geloven. De bundel is ruim 500 jaar voor de komst van Jezus Messias ontstaan en de poezie van deze 150 psalmen kan de ziel van de hoorder en de lezer nog steeds raken. Het vraagt om een aandachtige en open lezing, want wij lezen een vertaling van de oorspronkelijk in het hebreuws geschreven teksten die vol levenswijsheid en bestaanservaringen zitten en die de tegenwoordigheid van de Levende zoeken. Het is dialoogtaal die steeds om nieuwe en eigentijdse vertaling vragen. Psalm 146 is de eerste van de vijf slotpsalmen, die alle vijf beginnen en eindigen met de hebreeuwse woorden: Halleluja. Dat betekent: Loof de Eeuwige, Zing voor hem/haar, Prijs de Levende. In deze psalm wordt deze bijzondere God in het midden gezet en in zijn daden en werkingen als Schepper en Koning tot in eeuwigheid geprezen. Gelukkig ben je als Jacobs God je hulp is en je hoop. En dan volgt er een opsomming van twaalf daden van goedheid die de Levende als koning aan ons mensen geeft. Een plek om te leven, trouw en vertrouwen, recht aan de verdrukten, brood aan wie honger heeft, bevrijding aan wie gevangen zit, licht aan wie blind is, liefde aan de rechtvaardigen, bescherming aan de vreemdeling, de weduwe en de wees. Kortom een koning die vol gunnende liefde is voor zijn mensen in nood en zich helemaal geeft aan het welzijn van zijn mensen. Een koning als dienaar van de ander, vol naastenliefde, en geen machthebber over mensen. Wie dit ervaren heeft, zingt van harte mee en wie in ellende zit en wordt buitengesloten, zingt en roept om deze bevrijdende en liefdevolle koning. Uitroep vol lofprijzing en aanroep vanuit de ellende vullen elkaar aan. Wie de Naam, Wees-er, roept, hoort de echo terug: jij mag er zijn, wees-er. Wie zich gehoord en geliefd weet door een Ander, gaat liefdevol met een ander mens om, niet omdat dat hoort of moet, maar vrij van binnenuit, vanuit de liefdesbron die in zijn innerlijk is gaan stromen.

In dit loflied staan twee waarschuwingen, die ons wakker willen roepen en niet opnieuw blind voor en gevangen te raken in onrecht, in de afgoden, in de hebzucht, de heerszucht en de eierzucht die als verleidingen in onze wereld rondwandelen en maar al te graag met ons aan de haal gaan. In vers 3 staat: Zoek geen houvast bij mensen met macht, bij een mens die je niet bevrijden kan. Hoogst actueel als je nieuws bekijkt en president Poetin van Rusland ziet oorlog voeren tegen Oekraïne en president Netanjahu van Israël tegen Gaza en de Palestijnen op de West-bank, en president Trump met zijn vriend Musk die de witte man op één zetten en de vreemdeling, de kwetsbare ander, de mens in nood buiten zetten en het milieu blijven misbruiken. Mensen met macht, vertrouw ze niet, in het groot en in het klein, dichtbij en in onszelf. En dan staat er in vers 9: Maar slechte mensen zet hij op een dwaalspoor. Of in een ander vertaling: wie kwaad doet, richt hij ten gronde. Het kwaad heeft zijn grens. Wie kwaad doet, kan tot inzicht komen en zich bekeren, omkeren, veranderen. Het kwaad zal gestopt worden. En zo komen we bij vandaag, de veertigste dag na de geboorte, de komst van de Messias. Maria en Jozef gaan met hun kind naar de tempel voor de reiniging van Maria en de gave van hun eersteling aan de Eeuwige. Onopvallend en in de drukte van de tempel worden ze ontdekt door een oude man die vol verwachting uitziend naar de komst van de Messias en in dit kind het begin van de bevrijding mag zien. Een oude vrouw die ook vol hoop op de Eeuwige is valt hem bij. In dit pasgeboren kind, in dit nieuwe begin, komt het licht van de bevrijding en de liefde naar ons toe. Laten wij net als Maria wandelen en leven vanuit dit licht dat ons vanuit de hemel wordt gegeven.